

Riigikogu põhiseaduskomisjoni istungi protokoll nr 174

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 15. juuni 2026

Algus 11.15, lõpp 12.11

Juhataja: Ando Kiviberg (esimees)

Protokollija: Markus Veia (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Ants Frosch, Katrin Kuusemäe, Kalle Laanet, Evelin Poolamets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge

Komisjoni ametnikud: Erle Enneveer (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helin Leichter (nõunik), Karin Tuulik (nõunik)

Puudusid: Anastassia Kovalenko-Kõlvart ja Lauri Läänemets

Kutsutud: Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonna juhataja Kaido Jõgeva (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Õiguskantsleri roll ettepaneku tegemisel anda nõusolek Riigikogu liikme kohta süüdistusakti koostamiseks
3. Töörühma töö kokkuvõtte tutvustamine
4. Info ja muud küsimused

Ando Kiviberg selgitas, et põhiseaduse 106. aastapäeva tähistamiseks on kavandatud lühike pidulik üritus Riigikogu Valges saalis, mis toimub pärast komisjoni istungit algusega kell 13.00. Tegemist on sümboolse, ent sisuka aastapäeva tähistamisega, mille eesmärk on kujundada traditsioon, et põhiseaduse sünnipäeva hakatakse edaspidi igal aastal tähistama. Sündmuse tähistamisel astuvad üles põhiseaduskomisjoni esimees Ando Kiviberg, põhiseaduskomisjoni liige Jaak Valge, Eesti põhiseaduse üks autoreid ja endine Riigikogu liige Jüri Adams ning ajaloolane ja giid Archibald-Stiwan Kald. Ta palus komisjoni liikmetelt nõusolekut, et korraldada see sündmus põhiseaduskomisjoni nimel Valges saalis.

Otsustati:

Korraldada põhiseaduse 106. aastapäeva tähistamine põhiseaduskomisjoni nimel Valges saalis (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Katrin Kuusemäe, Kalle Laanet, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge).

1. Nädala töökava kinnitamine

Ando Kiviberg tegi ettepaneku kinnitada nädala töökava järgmiselt:

Riigikogu põhiseaduskomisjoni nädala (15.06.2026-19.06.2026) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 15.06.2026 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Õiguskantsleri roll ettepaneku tegemisel anda nõusolek Riigikogu liikme kohta süüdistusakti koostamiseks
3. Töörühma töö kokkuvõtte tutvustamine
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 16.06.2026 kell 14.00

1. Õiguskantsleri roll ettepaneku tegemisel anda nõusolek Riigikogu liikme kohta süüdistusakti koostamiseks - arutelu koos õiguskantsleriga
2. Andmekaitse Inspektsiooni peadirektori ülevaade avaliku teabe seaduse ja isikuandmete kaitse seaduse täitmise kohta eelmisel kalendriaastal
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Katrin Kuusemäe, Kalle Laanet, Evelin Poolamets, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge).

2. Õiguskantsleri roll ettepaneku tegemisel anda nõusolek Riigikogu liikme kohta süüdistusakti koostamiseks

Ando Kiviberg tutvustas külalist ning selgitas, et Riigikogu juhatus pöördus põhiseaduskomisjoni poole seoses täiskogus arutatud ettepanekuga võtta Riigikogu liikmelt saadikupuutumatus. Arutelu tõstatati küsimus õiguskantsleri rolli ja pädevuse kohta, eelkõige selles, kas ja millises ulatuses saab ta hinnata peaprokuröri taotluse põhjendatust. Juhatus tegi komisjonile ettepaneku hinnata kehtivat regulatsiooni ja selle võimalikku muutmise vajadust. Sellest lähtudes palus ta koostada Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnal vastav ülevaade, mis on komisjoni liikmetele edastatud. Täna sel istungil tutvustatakse seda ülevaadet ning järgmisel istungil on kavas teema arutelu koos õiguskantsleriga. Seejärel andis ta sõna õigus- ja analüüsiosakonna juhataja Kaido Jõgevale.

Kaido Jõgeva andis ülevaate õiguskantsleri rollist, tuginedes nii põhiseadusele kui ka kehtivatele seadustele ning nende ajaloolisele arengule. Ta selgitas, et põhiseaduse § 76 kohaselt on Riigikogu liige puutumatu ning teda saab kriminaalvastutusele võtta üksnes õiguskantsleri ettepanekul Riigikogu koosseisu enamuse nõusolekul. Saadikupuutumatus ei tähenda kriminaalmenetlusest vabastamist, vaid selle eesmärk on vältida poliitilist tagakiusamist. Mõiste „kriminaalvastutusele võtmine“ pärineb 1992. aastast, mil kehtis kriminaalkodeks. Tol ajal tähendas see varasemat menetlusetappi (süüdistuse esitamist eeluurimise käigus), samas kui tänases kriminaalmenetluse seadustikus seda mõistet enam ei kasutata ning menetlus on nihkunud hilisemasse faasi. Õiguskantsleri rolli osas rõhutas ta, et tegemist ei ole pelgalt formaalse vahendaja rolliga, vaid õiguskantsleri sisulise otsustusega, mis põhineb tema siseveendumusel. Ta võrdles seda teiste põhiseadusest tulenevate

ettepanekutega, mida õiguskantsler Riigikogule teeb. Seejärel andis ta ülevaate regulatsiooni arengust. 1995. aastal võeti vastu seadus kõrgemate riigiteenijate kriminaalvastutusele võtmiseks, kus nõusolekut oli vaja juba menetluse varases etapis ning ilma selleta ei saanud menetlustoiminguid teha. 2004. aastal, kriminaalmenetluse seadustiku jõustumisel, sätestati, et õiguskantsler kontrollib menetluse seaduslikkust, kuid ei hinda tõendeid. 2011. aastal muudeti regulatsiooni: seadusest eemaldati otsene viide menetluse seaduslikkuse kontrollile ning sätestati, et õiguskantsler esitab Riigikogule ettepaneku saadikupuutumatusse äravõtmiseks, välja arvatud juhul, kui süüdistus on poliitiliselt erapoolik või ilmselgelt põhjendamatu. Õiguskantsleril jäi õigus toimikuga tutvuda, kuid mitte tõendeid hinnata. Praktikas leidis õiguskantsler siiski, et tema roll jäi sisuliselt samaks ehk hinnata menetluse seaduslikkust. 2014. aastal muudeti regulatsiooni uuesti ja kriminaalmenetluse seadustikku viidi selle kohta sisse eraldi peatükk ning eemaldati poliitilise erapoolikuse kriteerium. Alles jäi vaid alus, et ettepanek jäetakse esitamata juhul, kui süüdistus on ilmselgelt põhjendamatu. Ta selgitas, et selle muudatuse põhjendused jäid ebaselgeks, kuid tõenäoliselt peeti „ilmselget põhjendamatus“ piisavalt laiaulatuslikuks kriteeriumiks. Ta tõi välja, et samal ajal jäi poliitilise erapoolikuse kriteerium kehtima õiguskantsleri enda vastutusele võtmise puhul, kuid Riigikogu liikmete puhul see eemaldati, mis tekitab regulatsioonis teatud ebajärjekindluse.

K. Jõgeva täpsustas täiendavalt õiguskantsleri rolli ja kehtiva regulatsiooni sisu. Ta selgitas, et kehtiva õiguse kohaselt küsitakse Riigikogu liikme suhtes süüdistusakti koostamiseks nõusolekut alles eeluurimise lõpus, kuid enne seda on mitmeid menetlustoiminguid, mille tegemiseks on samuti vaja eelnevat luba kas õiguskantslerilt, kohtult või teatud juhtudel ka Riigikogu põhiseaduskomisjonilt. Seega on saadikupuutumatus kaitse kujunenud mitmeetapiliseks süsteemiks. Reegel, mille kohaselt õiguskantsler ei hinda tõendeid, ei ole uus, vaid on olnud seaduses kogu aeg. See ei tähenda aga, et õiguskantsleril puuduks sisuline roll. „Tõendite hindamine“ kriminaalmenetluse seadustiku tähenduses on kohtulik tegevus, mis kuulub üksnes kohtule. Seetõttu ei otsusta õiguskantsler süüküsimust. Õiguskantsleri ülesanne on hinnata, kas süüdistus on ilmselgelt põhjendamatu, ilma et ta teeks põhjalikku tõendihinnangut. Selle all võib tema sõnul mõista eelkõige olukordi, kus kirjeldatud tegu ei vasta ühelegi kuriteokoosseisule (vale kvalifikatsioon), esinevad ilmsed ja olulised menetlusvead, mis seavad kahtluse alla menetluse usaldusväärsuse kui ka olukordi, kus tegemist on kuritarvitusliku menetlusega ning menetlust kasutatakse muul eesmärgil kui tõe väljaselgitamiseks. „Ilmselge põhjendamatus“ peab olema tuvastatav ka ilma tõendeid sisuliselt hindamata. Samuti märkis ta, et kui õiguskantsleril tekib vaid kahtlus, mitte veendumus menetluse põhjendamatuses, siis peaks ta pigem esitama ettepaneku Riigikogule ning laskma Riigikogul ja hiljem kohtul küsimus lõplikult lahendada. Kokkuvõttes leidis ta, et kehtiv seadus võimaldab õiguskantsleril oma rolli täita. Õiguskantsleri ülesanne on eristada õiguspärast menetlust kuritarvituslikust ja õiguskantsleril on selleks piisavad vahendid (toimikuga tutvumine ja hinnang „ilmselgele põhjendamatussele“). Riigikohus on samuti kinnitanud, et õiguskantsler peab hindama menetluse erapooletust ja eesmärgipärasust. Seadus jätab õiguskantslerile suhteliselt laia otsustusruumi, kuid kui praktikas leitakse, et sellest ei piisa, tuleks küsida õiguskantslerilt endalt, milliseid täpsustusi või täiendusi oleks regulatsioonis vaja teha. Õiguskantsler peab enne Riigikogu poole pöördumist olema veendunud, et tegemist ei ole fiktiivse või kuritarvitusliku kriminaalasjaga. Seejärel teeb ta ettepaneku, et asi saaks kohtus sisuliselt lahendatud.

Kalle Laanet tõi välja kaks tema arvates kehtiva regulatsiooni olulist probleemi. Esiteks

viitas ta 2014. aastal kehtestatud regulatsioonile Riigikogu liikme staatuse seaduse §-s 18⁵, kus on sätestatud nõue hinnata, miks ei ole võimalik menetluse eesmärgi saavutada muul viisil. Praktikas ei ole Riigikogu liikmetel olnud võimalust oma seisukohti selles osas peaprokurörile esitada, kuna kohtumisi ei ole võimaldatud. Ta pidas seda probleemseks just menetluse eesmärgi saavutamise hindamise kontekstis. Teiseks käsitles ta poliitilise erapoolikuse aluse eemaldamist regulatsioonist ning tõi esile, et kriminaalmenetlus ise võib kujuneda isikule koormavaks juba enne lõplikku kohtuotsust. Ta viitas pikaajalistele menetlustele ning leidis, et see võib mõjuda isikule sisuliselt karistusena. Ta tõi näite olukorrast, kus sarnaste tegude puhul ei alगतata menetlust kõigi suhtes võrdselt, mis tekitab küsimuse valikulisuse kohta. Sellest lähtudes tõstatas ta küsimuse, millises menetluse etapis peaks õiguskantsler sekkuma – kas alles süüdistusakti koostamise eel või juba varasemas faasis. Ta küsis, kas õiguskantsleri roll võiks olla ajaliselt varasem selleks, et ennetada paremini võimalikke probleeme menetluse põhjendatuse ja proportsionaalsuse osas.

Kaido Jõgeva vastas, et varasemates regulatsioonides ongi õiguskantsleri sekkumine toimunud menetluse varasemas etapis, kuid sellega kaasneb oluline probleem, kuna varases faasis ei ole õiguskantsleril veel piisavalt andmeid, sest kriminaaltoimik ei ole lõplikult kujunenud. See seab piirid sellele, kui sisuliselt saab õiguskantsler varases etapis hinnangut anda. Ta kommenteeris ka Riigikogu liikme staatuse seaduse regulatsiooni, kus see võib näida suunavat rangemale lähenemisele (st „... , milles näidatakse veenvalt, miks muul viisil ei ole võimalik eesmärgi saavutada“), kuid praktikas tähendab see, et kui asi jõuab kohtusse viimise faasi, siis muud võimalused ongi ammendunud ning Riigikogu nõusolek on vältimatu. Kriminaalmenetluses kehtib menetluse kohustuslikkuse põhimõte ehk kui on tuvastatud kuriteotunnustele vastav tegu, tuleb menetlus alगतada. Samas nõustus ta, et poliitiliselt valikuline menetlemine ei ole lubatav ning just selle vältimiseks ongi loodud põhiseaduse § 76 kaitsemehhanism. Poliitilise kallutatuse küsimuse kohta selgitas ta, et praktikas ei kajastu sellised motiivid otseselt menetlusmaterjalides. Seetõttu saab õiguskantsler seda hinnata kaudselt, näiteks olukordades, kus tegu ei vasta kuriteokoosseisule, faktiline alus puudub ja/või menetlus tervikuna tundub kunstlik või kuritarvituslik. Sellistel juhtudel saab õiguskantsler järeldada, et tegemist on ilmselgelt põhjendamatu kriminaalasjaga. Seetõttu jääks ettepanek Riigikogule esitamata. Kokkuvõttes rõhutas ta, et õiguskantsler ei saa ega tohigi võtta üle kohtu rolli ega otsustada süüüüsimust, kuid tema ülesanne on veenduda, et menetlus ei ole fiktiivne ega kuritarvituslik. Kui see veendumus on olemas, esitab ta ettepaneku ning laseb kohtul lõpliku otsuse teha.

Kalle Laanet täpsustas, et tema hinnangul on keskne küsimus selles, kuidas mõista eesmärgi, mille saavutamiseks saadikupuutumatus eärvõtmist taotletakse. Eesmärk ei pea tingimata olema süüüdimõistmine, vaid laiemalt ühiskondliku õigusrahu tagamine. Vastavat sätet on võimalik tõlgendada erinevalt ning oluline on selge kokkulepe selles, milline on selle normi tegelik eesmärk. Ta tõi esile ka legaliteediprintsiibi toimimise probleemi, kus praktikas ei pruugi see põhimõte täielikult realiseeruda, kui sarnaste asjaolude korral alगतatakse menetlusi erinevate isikute suhtes valikuliselt. Sellest lähtudes kordas ta oma varasemat küsimust, kas kontrollimehhanism, mis hindab menetluse põhjendatust tervikuna, peaks toimima varasemas menetlusetapis, mitte alles süüüdistuse esitamise eel.

Kaido Jõgeva selgitas, et Riigikogu liikme staatuse seaduse regulatsioon ei haaku täielikult kriminaalmenetluse loogikaga, kuna hindamine toimub väga hilises menetlusetapis. Kui kriminaalasi on juba eeluüürimise lõpus, toimik on koostatud ja suur töö tehtud, siis on

keeruline hakata alles siis hindama, kas eesmärki oleks saanud saavutada muul viisil. Sellises faasis on loogiline, et asi liigub kohtusse ning kohus otsustab süüküsimuse, mitte õiguskantsler. Õiguskantsler ei saa ega peaks võtma enda peale õigusemõistmise rolli. Ta nõustus, et varasem sekkumine võiks teoreetiliselt olla loogilisem. Ajalooliselt ongi Riigikogu nõusoleku andmine toimunud varasemas menetlusetapis. Samas viitas ta varasemal arutelul kõlanud probleemile, kus varases etapis ei pruugi olla sisuliseks hindamiseks piisavalt infot.

Ando Kiviberg küsis täpsustavalt õiguskantsleri rolli kohta tõendite käsitlemisel. Ta viitas, et ühest küljest jäi ettekandest mulje, nagu peaks õiguskantsler hindama tõendite adekvaatsust või nende kogumise õiguspärasust, kuid teisalt on õiguskantsler ise öelnud, et ta ei tohi tõendeid hinnata. Ta küsis, kuidas viia need kaks aspekti omavahel kokku. Ta küsis, kas õiguskantsleril on ligipääs tõenditele, kas ta saab neid näha ning millises ulatuses saab ta nende põhjal hinnanguid anda, arvestades piirangut, et ta ei tohi tõendeid hinnata.

Kaido Jõgeva täpsustas, et küsimus taandub sellele, mida seadusandja on mõelnud „tõendite hindamise“ keelu all. Seda ei saa mõista nii, et õiguskantsler ei tohi üldse mõelda või järeldusi teha. Õiguskantsleril on õigus toimikuga tutvuda ja tõendeid vaadata, kuid ta ei tegele süüküsimuse lahendamise ega tee kohtulikku tõendihindamist. Kriminaalmenetluse seadustikus tähendab „tõendite hindamine“ spetsiifilist kohtulikku tegevust ning see on kohtu pädevus otsustada, milline tõend on usaldusväärne ja milline kaal sellel on. Õiguskantsler sellist rolli ei täida. Samas märkis ta, et õiguskantsler saab siiski teha tõendite pinnalt üldisi järeldusi, näiteks kas menetluses esineb ilmseid puudusi (nt lubade puudumine, selged vastuolud), kas toimik tervikuna jätab mulje, et tegemist võib olla põhjendamatu või kunstliku menetlusega. Ta tõi näite, et iga väiksem menetluslik puudus (nt formaalne viga protokollis) ei saa olla aluseks kogu menetluse peatamiseks või tagasi saatmiseks. Õiguskantsler ei hakka eeluurimist „juhtima“ ega prokuratuurile juhiseid andma. Sellest lähtuvalt, kui ilmselget põhjendamatus ei ole, esitab õiguskantsler ettepaneku Riigikogule ja laseb kohtul asja sisuliselt lahendada.

Helir-Valdor Seeder tõi esile, et praktikas on keeruline selgelt eristada tõendite hindamist ja nende kogumise õiguspärasuse kontrolli. Kuigi põhimõtteliselt on arusaadav, et õiguskantsler ei tohi hinnata süüküsimust, on sellise piiri tõmbamine tegelikus elus keeruline. Õiguskantsleri roll peaks keskenduma menetluse õiguspärasuse kontrollile, sealhulgas sellele, kas tõendid on kogutud seaduse kohaselt ja vajalikud load on olemas, kuid mitte süüdistuse sisulisele hindamisele. Samas pidas ta seda eristust praktikas raskesti teostatavaks. Seejärel esitas ta konkreetse küsimuse menetluse tagajärgede kohta. Kui õiguskantsler teeb ettepaneku ja Riigikogu ei nõustu saadikupuutumatus e äravõtmisega, siis menetlus peatub ning aegumistähtajad jätkuvad. Ta küsis, kas olukorras, kus õiguskantsler ei esita üldse ettepanekut (nt leiab, et süüdistus on ilmselgelt põhjendamatu), kehtib sama loogika ehk menetlus jääb ootele, või lõpeb see lõplikult. Ta lisas, et kui menetlus jääks ka sel juhul lihtsalt „seisma“, siis tekib küsimus, kas sellisel regulatsioonil on sisulist mõtet.

Kaido Jõgeva vastas, et ei saa hetkel täpset vastust anda. Selle küsimuse lahendamiseks tuleks täpsemalt vaadata kriminaalmenetluse seadustiku regulatsiooni, eriti seda, millised on menetluse tagajärjed olukorras, kus õiguskantsler ettepanekut ei esita.

Ando Kiviberg tegi ettepaneku, et Helir-Valdor Seeder esitaks oma küsimuse järgmisel põhiseaduskomisjoni istungil otse õiguskantslerile.

Tanel Tein esitas küsimuse prokuratuuri rolli ja menetluse loogika kohta. Tema jaoks jääb arusaamatuks, miks prokuratuur ei kasuta rohkem võimalusi enne süüdistuse esitamist selgituste küsimiseks või kahtluste kõrvaldamiseks. Ta viitas Tõnis Mölderile juhtumile, kus kahtlustatav soovis anda täiendavaid selgitusi, kuid neid ei võetud arvesse. Ta leidis, et see võiks olla menetluse kvaliteedi parandamiseks oluline koht. Tema hinnangul võiks selline varasem suhtlus anda enne asja kohtusse saatmist täiendava hindamisvõimaluse. Ta tõstatab küsimuse, kas selline kontrollietapp võiks olla osa õiguskantsleri rollist näiteks kontrollina, kas kõik vajalikud seisukohad on ära kuulatud ja menetlus on piisavalt tasakaalustatud. Ta avaldas arvamust, et varasem ja põhjalikum hindamine võiks aidata vältida osa vaidlusi ning vähendada vajadust hilisemate menetluste järele.

Kaido Jõgeva vastas, et õiguskantsleri roll ei hõlma sellist täiendavat kontrolli, kus ta eraldi hindaks, kas süüdistatav on piisavalt ära kuulatud. Kriminaalmenetluse käigus kuulatakse süüdistatav üldjuhul üle ning tal on võimalus oma seisukohti esitada. Samas rõhutas ta, et süüdistataval on ka õigus vaikida, mistõttu ei saa eeldada, et ta peab alati selgitusi andma. Küsimus, kas õiguskantsler peaks lisaks saama veel täiendavalt isikut küsitleda või tema seisukohti eraldi kontrollida, on eraldi aruteluteema, mille osas ta ei oska hetkel seisukohta võtta.

Ando Kiviberg täpsustas, et Tanel Teini küsimus puudutas konkreetset juhtumit, kus Tõnis Mölder oli valmis andma prokuratuurile ütlusi, kuid neid ei võetud vastu.

Kalle Laanet kommenteeris, et tema teada ei ole selle Riigikogu koosseisu puhul süüdistatavatel olnud võimalust enne õiguskantsleri poole pöördumist kohtuda riigi peaprokuröriga, et anda täiendavaid selgitusi. Ta märkis, et ta ise on sellist võimalust taotlenud, kuid seda ei võimaldatud. Tema teada oli sama soov ka Tõnis Mölderil.

Kaido Jõgeva selgitas, et sellist eraldi menetlust, kus enne õiguskantsleri poole pöördumist toimuks täiendav „vahehindamine“ näiteks peaprokuröriga kohtumise vormis, seadus ette ei näe. Kriminaalmenetluses on kõik süüdistatavad võrdses olukorras ning nende õigused ja võimalused on seotud konkreetsete menetlusetappidega. Isik saab oma õigusi kasutada siis, kui selleks on seaduses ette nähtud hetk, mitte vabalt valitud ajal. Ta märkis, et praegune loogika on selline, et kogutakse tõendid ja kujundatakse toimik. Kui tõendikogum on piisav, liigub asi edasi õiguskantslerile ning siis hindab õiguskantsler oma pädevuse piires materjali ja teeb otsuse. Süsteem lähtub põhimõttest, et hindamine toimub eelkõige tõendite pinnalt, mitte eraldi täiendavate selgitusvoorude kaudu väljaspool seaduses sätestatud menetlust. Ta mõõnis, et küsimus võimalike täiendavate menetlusetappide loomise kohta (nt lisaselgituste andmine enne õiguskantsleri otsust) on teoreetiliselt arutletav, kuid kehtiv õigus sellist lahendust ette ei näe.

Kalle Laanet täpsustas, et soovib toonitada oportuuniteedi põhimõtet ehk võimalust lõpetada menetlus otstarbekuse kaalutlustel, kui eesmärki on võimalik saavutada muul viisil. Ta sidus selle Riigikogu liikme staatuse seaduse sättega, mille kohaselt tuleb hinnata, miks ei ole võimalik saavutada eesmärki muul viisil, ning tõi esile, et selle eesmärgina tuleks näha eelkõige õigusrahu saavutamist, mitte tingimata süüdimõistmiseni jõudmist. Ta avaldas seisukohta, et praktikas kaldub süsteem pigem suunas, kus menetlus viiakse igal juhul kohtusse, selle asemel et otsida õigusrahu saavutamiseks varasemaid lahendusi.

Kaido Jõgeva selgitas, et õiguskantsleri roll ei hõlma menetluse juhtimist ega otsustamist selle üle, kas kasutada oportuuniteeti. Menetluse juhtimine jääb prokuratuuri pädevusse, kes otsustab, millal ja millistel alustel oportuuniteeti kohaldada. Õiguskantsler ei sekku sellesse otsustusruumi, vaid tegutseb hilisemas etapis oma rollis, hinnates, kas on alus teha ettepanek saadikupuutumatusse äravõtmiseks. Samas tõi ta esile, et laiemas plaanis peaks prokuratuur suutma põhjendada, millistel juhtudel oportuuniteeti kasutatakse ja millistel mitte. Õigusselguse ja võrdsuse tagamiseks peaksid need põhimõtted kehtima ühtemoodi ka Riigikogu liikmetele.

Ando Kiviberg tõi esile, et saadikupuutumatusse äravõtmine ei ole seotud süükküsimuse otsustamisega. Tegemist on menetlusliku küsimusega, kas kriminaalmenetlust viiakse läbi Riigikogu liikme volituste kehtimise ajal või jätkatakse seda pärast volituste lõppemist. Sisuliselt tähendab see menetluse ajastuse küsimust. Kui nõusolekut ei anta, menetlus peatub ning jätkub hiljem, mitte ei lõpe.

Kalle Laanet märkis, et kuigi õiguslikult on tegemist menetlusliku küsimusega, tõlgendab avalikkus saadikupuutumatusse äravõtmist sageli teisiti, seostades seda otseselt süükküsimusega.

Ando Kiviberg tänas külalist.

3. Töörühma töö kokkuvõtte tutvustamine

Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 39 lõikest 3 esitatud informatsiooni protokollis ei kajastata.

4. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Kiviberg
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Markus Veia
protokollija